

Hordaland fylkeskommune
Thorbjørn Aarethun

Dykkar ref.

Vår ref.
16/446-3/DGI

Dato
19.10.2017

Nytt namn ved samanslåing av fylkeskommunane Hordaland og Sogn og Fjordane

Me viser til førespurnaden frå fylkeskommunane Sogn og Fjordane og Hordaland 25. september 2017, og me seier oss leie for at svaret kjem noko seinare enn det de ønskte. De har bede oss vurdere namnet *Vestlandet* som nytt fylkesnamn ved samanslåing av dei to fylkeskommunane. I denne saka har me fått råd frå konsulentane for stadnamntenesta for Vestlandet.

Språkrådet meiner namnet *Vestlandet* i seg sjølv er godt, men at det vil vera uheldig å bruka det om berre to av fire vestlandsfylke. Andre moglege, men ikkje ideelle, kandidatar for dagens to fylke kunne vera det gamle amtsnamnet *Bergenhus*, bispedømenamnet *Bjørgvin* eller noko som byggjer på det gamle lagtingsnamnet *Gulating*. Dobbeltnamnet *Hordaland og Fjordane* kan òg vurderast. Me seier meir om dei ulike namna nedanfor.

Vestlandet

Namnet *Vestlandet* blir bruka om landsdelen som består av Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. (Nordgrensa er rett nok ikkje heilt fast i alle samanhengar.) Tidlegare var òg dei to agderfylka rekna til Vestlandet, men dette gjekk ut av bruk på 1900-talet da *Sørlandet* voks fram som eige namn på denne sørlege delen av landet.

Om alle dei fire vestlandsfylka hadde blitt eitt storfylke, ville *Vestlandet* ha vore eit opplagt val. Hadde tre av fire fylke vore med, kunne det nok òg forsvarast. Men å avgrensa Vestlandet til det som i dag er to fylke, bryt med tradisjonell språkbruk. Reiser ein til Vestlandet, kan målet like gjerne vera Sauda og Ørsta som Førde og Voss. Det vil oppstå ei uheldig dobbeltyding om *Vestlandet* både skal vera namn på eit nytt storfylke og på landsdelen som i dag går over fire fylke. Om me legg innbyggjartala i dei fire fylka til grunn, bur over halvparten av vestlendingane utanfor dei to fylka som no slår seg saman.

Andre namn

Kva skulle ein elles kunna velja som namn på den nye eininga? Amtsnamnet *Bergenhus* må nemnast. Da fylkesnamna *Hordaland og Sogn og Fjordane* blei tekne i bruk i 1919, avløyste dei høvesvis *Søndre-Bergenhus* og *Nordre-Bergenhus*. *Bergenhus* blei oppretta som amt i 1671, og seinare blei det altså delt i 1763, med ei vidare utskiljing av Bergen som eige amt i 1831. Namnet er danna på same måte som *Akershus*, etter festningsverket som i dansketida var hovudsete i det aktuelle forvaltningsområdet. Det knyter seg sjølvstilt til byen Bergen, og nett det kan vera det som talar mest imot dette namnet.

Bispedømenamnet *Bjørgvin*, som dekkjer nettopp dei to fylka Hordaland og Sogn og Fjordane, knyter seg òg til Bergen. Det er ei restituert form av det gammalnorske namnet på byen. Eit gammalt bynamn som fylkesnamn kan vera mogleg, men er ikkje den ideelle erstatninga for gamle områdenamn som *Hordaland og Sogn og Fjordane*.

Eit tredje historisk namn på Vestlandet er *Gulatinget*, som no er bruka for Gulating lagmannsrett. Det femnde i gammalnorsk tid først om *Hordafylke*, *Sygnafylke* og *Firdafylke*, altså det området som svarar til den nye regionen. Seinare blei Gulatinget eit monaleg større område, som strekte seg over dagens fire vestlandsfylke, dei to agderfylka og delar av Austlandet. I namnet *Gulatinget* er leddet *Gula-* ei gammal genitivsform, jamfør *Horda-* i *Hordaland*. Ei samskriving som *Gulafylke* kunne vera ei mogleg form, men ville i så fall gi dobbelt bruk av *fylke* i ei samansetjing som *Gulafylke fylkeskommune*.

Me nemner òg moglegheita med dobbeltnamn, slik me i dag har i fylkesnamna *Møre og Romsdal* og nett *Sogn og Fjordane*. Det vil kunna vera aktuelt med slike dobbeltnamn òg ved somme av fylkessamanslåingane i den reforma som er i gang. Det er likevel openbert at eit trippelnamn som *Hordaland og Sogn og Fjordane* ikkje kan vera aktuelt. Me nemner difor at før dei nye fylkesnamna blei tekne i bruk i 1919, var det i 1915 framlegg frå Hjalmar Falk og Marius Hægstad i *Utredning om landets inndelingsnavne* om enkeltnamnet *Fjordane* for det som blei *Sogn og Fjordane*. I dette var det ei forståing av at namnet kunne femna om dei tre områda Sunnfjord, Nordfjord og Sogn. («For dette amt vilde efter vor mening et navn som Fjordane (fylke) høve meget godt, da det netop er de flere lange fjorde – som Sognefjorden, Søndfjord og Nordfjord –, der gir dette amt sit særpræg.» (S. 12 hos Falk og Hægstad.)) Me er ikkje trygge på at det lèt seg gjera å finna ei slik sams forståing i dag, men det kunne i så fall gi dobbeltnamnet *Hordaland og Fjordane*.

Konklusjon

Vestlandet er er eit godt namn, men passar dessverre ikkje på eit nytt storfylke der berre om lag halvparten av vestlendingane kjem til å bu. Namn som *Bergenhus*, *Bjørgvin*, *Gula(fylke)* og *Hordaland og Fjordane* bør nemnast som alternativ, men det kan vera innvendingar mot dei alle. Vårt beste råd ville vera at det blir sett ned eigne namnekomitear for dei nye storfylka der namnet ikkje er opplagt, og at det er med medlemmer med både namnefagleg og politisk kompetanse.

Vennleg helsing

Åse Wetås
direktør

Daniel Gusfre Ims
seksjonssjef

Brevet er elektronisk godkjent og blir sendt utan underskrifter.

Mottakarar:
Hordaland fylkeskommune